Dàn ý Phân tích hình tượng cây xà nu trong truyện Rừng xà nu

Hướng dẫn, gợi ý dàn bài chi tiết cho đề văn Phân tích hình tượng cây xà nu trong tác phẩm truyện ngắn Rừng xà nu của Nguyễn Trung Thành

Dàn ý

I. Mở bài

- Giới thiệu một số nét về tác giả: Nguyễn Trung Thành là nhà văn gắn bó với mảnh đất Tây Nguyên, ông có nhiều tác phẩm viết về con người và mảnh đất này.

- *Rừng xà nu* được đánh giá là khúc sử thi của Tây Nguyên thời kì chống Mĩ, tái hiện con đường đấu tranh của dân làng Xô Man.

- Bên cạnh hình tượng con người anh dũng, nổi bật là hình tượng cây xà nu.

II. Thân bài

- Đây là hình ảnh trung tâm xuyên suốt toàn bộ tác phẩm, góp phần thể hiện tư tưởng chủ đề của tác phẩm.

- Gợi màu sắc, không gian núi rừng Tây Nguyên, gắn với cuộc sống sinh hoạt và những sự kiện trọng đại của dân làng Xô Man:

+ Dân làng Xô Man lấy gỗ xà nu, khói xà nu nhuộm đen bảng để học chữ, lửa xà nu chiếu sáng mỗi gian nhà.

+ Đuốc xà nu chiếu sáng cho nhân dân chuẩn bị vũ khí để đồng khởi.

+ Cả rừng xà nu ưỡn thân mình để bao bọc, bảo vệ buôn làng khỏi những trận bom của địch, hàng vạn cây, không có cây nào là không thương tích.

- Hình tượng cây xà nu mang vẻ đẹp tương ứng, song hành với các thế hệ cách mạng tiếp nối của dân làng Xô Man.

+ Những cây cổ thụ đại diện cho lớp người già như cụ Mết: chúng không thể bị quật ngã bởi gió bão, như cụ Mết chính là chỗ dựa tinh thần cho cả buôn làng.

+ Những cây xà nu trưởng thành như Tnú, Mai, Dít: vết thương bom đạn mau lành như trên thân thể cường tráng (hình ảnh lưng Tnú bị chém ngang dọc nhưng cũng lành lại thành sẹo rất nhanh).

Dàn ý Phân tích hình tượng cây xà nu trong truyện Rừng xà nu

+ Những cây xà nu mới mọc tượng trưng cho hình ảnh thiếu niên như bé Heng: "cây xà nu mới mọc lên khỏi mặt đất đã nhọn như mũi tên, mũi lê", như bé Heng tuy còn nhỏ đã dũng cảm bước tiếp cha anh.

- Nhận xét: thế hệ này ngã xuống đã có thế hệ khác đứng lên đấu tranh giành tự do "bên cạnh một cây xà nu ngã gục đã có 4,5 cây con mọc lên".

- Những nỗi đau cây xà nu phải chịu cũng mà con người nơi đây phải trải qua: "có những cây bị chặt ngang mình ... ở chỗ vết thương nhựa ứa ra rồi dần bầm lại rồi đặc quyện thành từng cục máu lớn ...":

+ Như hình ảnh anh Xút, bà Nhan bị chặt đầu treo lên cây vả

+ Mai và đứa con bị tra tấn bằng gậy sắt đến chết

+ Hình ảnh 10 đầu ngón tay Tnú bị đốt bằng nhựa xà nu đến mức chỉ còn 2 đốt.

- Là kiểu ẩn dụ độc đáo về sức sống bất diệt, tinh thần bất khuất, sức mạnh vùng dậy của dân làng Xô Man trong phong trào đấu tranh vũ trang.

+ Cả ngọn đồi xà nu hàng trăm cây gắn bó với nhau như cộng đồng người Tây Nguyên đoàn kết đánh giặc.

+ Cả cánh rừng bạt ngàn không bao giờ sẽ bị khuất phục: "cây mẹ ngã xuống, cây con mọc lên, đố nó giết hết cánh rừng này".

+ Cây xà nu sinh sôi nảy nở, ham ánh sáng mặt trời như người Tây Nguyên chân chất khao khát tự do.

- Kết cấu đầu cuối tương ứng: ở đầu và kết thúc câu chuyện đều là hình ảnh rừng xà nu bạt ngàn, tạo ra không gian sử thi cho tác phẩm.

III. Kết bài

- Cảm nhận hình tượng cây xà nu.

- Khái quát giá trị nghệ thuật: ngòi bút giàu chất sử thi, ngôn ngữ giản dị, đậm chất Tây Nguyên, âm hưởng trang trọng, ...

- Khái quát giá trị nội dung: *Rừng xà nu* là một khúc sử thi văn xuôi hiện đại tái hiện vẻ đẹp tráng lệ, hào hùng của núi rừng, con người và truyền thống văn hóa Tây Nguyên.

Bài văn mẫu hay dành cho học sinh tham khảo

Dàn ý Phân tích hình tượng cây xà nu trong truyện Rừng xà nu

Theo tâm sự của nhà văn Nguyễn Trung Thành, điều để lại cho ông ấn tượng sâu đậm nhất khi đặt chân đến mảnh đất Tây Nguyên chính là hình ảnh những rừng xà nu bạt ngàn. Với tình yêu đặc biệt với loài cây này, ông đã lấy nó đặt nhan đề cho tác phẩm nổi tiếng của mình "Rừng xà nu". Và vượt lên trên ý nghĩa về vẻ đẹp tự nhiên, thì rừng xà nu đã trở thành hình tượng trung tâm, chứa đựng nhiều ý nghĩa sâu sắc.

Ta có thể dễ dàng nhận thấy rằng, tác phẩm mở đầu và kết thúc đều bằng hình ảnh của những rừng xà nu bạt ngàn. Với kết cấu đầu cuối tương ứng đã tạo nên tính logic cho tác phẩm. Không chỉ vậy, hình ảnh cây xà nu còn xuất hiện từ đầu đến cuối tác phẩm, với những biến thể khác nhau: gỗ, nhựa,… tạo nên bộ khung vững chắc để liên kết toàn bộ tác phẩm thành một thể thống nhất. Như vậy, rừng xà nu có vai trò chủ đạo trong việc tạo nên tính logic, mạch lạc cho tác phẩm.

Hình tượng cây xà nu vừa là chứng nhân, nạn nhân của chiến tranh, vừa là biểu tượng cho những đau thương mà người dân Tây Nguyên phải gánh chịu. Trước hết, rừng xà nu là chứng nhân, nạn nhân của chiến tranh. Mở đầu tác phẩm, tác giả đã mở ra khung cảnh bất bình thường "làng trong tầm đại bác của đồn giặc" tức làng liên tục bị giặc ném bom phá hoại. Nhưng điều không bình thường ấy đã trở thành bình thường quen thuộc với con người nơi đây: "Chúng nó bắn đã thành lệ, mỗi ngày hai lần, hoặc buổi sáng sớm và buổi xế chiều hoặc đứng bóng và sẩm tối, hoặc nửa đêm và trở gà gáy". Đặt trong hoàn cảnh bất thường ấy tác giả đã ghi lại hình ảnh đầy sức ám ảnh về những đau thương mà rừng xà nu phải gánh chịu: "Hầu hết đạn đại bác đều rơi vào ngọn đồi xà nu, cạnh con nước lớn. Cả rừng xà nu hàng vạn cây không có cây nào không bị thương". Với con mắt quan sát tinh tường, Nguyễn Trung Thanh đã bao quát được những đau thương, mất mát mà rừng xà nu phải oằn mình gánh chịu. Đó không chỉ dừng lại ở nỗi đau riêng lẻ, cá thể mà đó là nỗi đau của cả tập thể, cộng đồng. Sau khi đã quan sát toàn cảnh ông dùng cái nhìn cận cảnh để ghi lại những hình ảnh đau xót, kinh hoàng nhất: "Có những cây bị chặt đứt ngang nửa thân mình, đổ ào ào như một trận bão" hình ảnh vô cùng đau đớn, xót xa. Cây xà nu đang sinh sôi, phát triển mạnh mẽ bỗng bị bom đạn chiến tranh chặn đứng lại. Đặc biệt ông nhấn mạnh vào hình ảnh: "Ở chỗ vết thương, nhựa ứa ra, tràn trề, thơm ngào ngạt, long lanh nắng hè gay gắt, rồi dần dần bầm lại, đen và đặc quyện thành từng cục máu lớn". Bằng hình ảnh hết sức chân thực, cụ thể, tác giả đã biến rừng xà nu thành những sinh thể sống. Chúng phải gánh chịu nỗi đau đớn như con người. Chỉ bằng những chi tiết ít ỏi mà đắt giá tác giả đã làm cho nỗi đau, những mất mát mà rừng xà nu phải gánh chịu được thể hiện rõ ràng cả trên bề mặt và bề sâu. Dường như không chỉ con người mà thiên nhiên Tây Nguyên của phải gồng mình để chống trọi lại bom đạn chiến tranh.

Không chỉ vậy rừng xà nu còn là biểu tượng cho những đau thương mà người dân Tây Nguyên phải gánh chịu. Tất cả những đau đớn mà rừng xà nu phải gánh chịu, hoàn toàn đồng điệu với những đau thương, mất mát mà dân làng Xô Man phải trải qua. Đó là bà Nhan bị chặt đầu treo lên cây xà nu, Mai và đứa con chết dưới sự tra tấn của kẻ thù, là mười đầu ngón tay Tnú bị đốt bằng nhựa cây xà nu,… Chiến tranh đã tàn phá tất cả,

không trừ một ai, từ người già đến trẻ nhỏ, chồi non bé nhỏ, chưa kịp được sống đã phải chết dưới sự tra tấn của kẻ xâm lăng.

Rừng xà nu vừa là chứng nhân vừa là nạn nhân trực tiếp của chiến tranh, đồng thời cũng là biểu tượng cho những đau thương mà tội ác kẻ thù gây ra. Tác giả đã khắc họa đau thương này ngay từ đầu tác phẩm tạo nên sự đồng điệu và chuẩn bị cho sự xuất hiện, làm nổi bật những đau thương của dân làng Xô man được tác giả khắc họa sau đó. Việc đi sâu miêu tả cây xà nu, là bản cáo trạng đanh thép, tố cáo tội ác của kẻ thù.

Nhấn mạnh vào nỗi đau của rừng xà nu, tác giả không chỉ dừng lại ở phê phán, tố cáo tội ác của chúng mà mục đích là dùng những đau thương đó để làm nổi bật vẻ đẹp sức mạnh của thiên nhiên, con người Tây Nguyên. Rừng xà nu đã trở thành biểu tượng đầy đủ, toàn vẹn nhất cho vẻ đẹp của con người nơi đây.

Dựa vào khả năng sinh sôi, nảy nở mạnh mẽ của cây xà nu, "trong rừng ít có loài cây sinh sôi, nảy nở khỏe như vậy, cảnh một cây xà nu mới ngã gục, đã có bốn năm cây con mọc lên, ngọn xanh rờn, hình mũi tên, lao thẳng lên bầu trời". Tác giả đã vẽ được cả chiều dài đấu tranh bền bỉ, hào hùng và vô cùng kiên cường, bất khuất của nhân dân Tây Nguyên, người này ngã xuống đã có thể hệ sau tiếp bước đứng lên ngăn bước chân kẻ thù. Có sự tương ứng kì lạ giữa thế hệ các cây xà nu với thế hệ dân làng Xô Man: Bà Nhan như một cây xà nu lớn bị bị giết hại đã có Dít, Heng tiếp bước. Bởi vậy, đồi xà nu nối nhau chạy tới tận chân trời không chỉ là hình ảnh của thiên nhiên bạt ngàn mà còn là biểu tượng của truyền thống anh hùng của người dân Tây Nguyên.

Đặc biệt tác giả còn sử dụng hình ảnh cây xà nu với tất cả đặc điểm của nó để biểu tượng cho sức mạnh, khả năng chịu đựng phi thường, sự kiên cường của người dân Tây Nguyên. Bởi vậy, bên cạnh những cây ngã xuống, có những cây khác trỗi dậy mạnh mẽ, vượt cao hơn đầu người, cành lá sum suê mà đạn đại bác cũng không giết nổi chúng. Hình ảnh cây xà nu trưởng thành với sức sống dẻo dai, mãnh liệt như thách thức của bom đạn kẻ thù cũng như hình ảnh Tnú, mặc dù bàn tay đã bị nhựa xà nu đốt cháy, nhưng anh vẫn tiếp tục tham gia cách mạng, dùng chính bàn tay đó giết chết kẻ thù. Cây xà nu đã viết lên bản anh hùng ca về sức sống cũng như sự kiên cường, bất khuất của con người Tây Nguyên

Đặc điểm, dáng vẻ, tính chất của cây xà nu đã thể hiện đầy đủ cuộc đời cũng như phẩm chất của người dân Tây Nguyên. Đó là vẻ đẹp của sự anh dũng, kiên cường, bền bỉ, chống lại bom đạn kẻ thù. Có thể nói cây xà nu là hình tượng quan trọng, chứa đựng nhiều ý nghĩa nhất trong tác phẩm này.